

Brukshistoria i korthet

Malmen från Dannemora gruvor och stångjärnet från vallonbruken i norra Uppland var under lång tid kärnan i svensk ekonomi. I de norra delarna av landskapet skapades därav stora förmögenheter och välplanerade, stadslänkande samhällen växte upp på 1600- och 1700-talen. Brukens lokalisering bestämdes av möjligheterna att dämna upp vattendrag som kunde ge energi för drift av ugnar och hammare. Herrgårdarna ritades av landets då ledande arkitekter och försågs med praktfull inredning och dyrbara konstverk av berömda målare. De norduppländska bruken är unika i sitt slag. De är mycket värdefulla svenska kulturminnen som helt saknar motsvarighet i andra länder. Vi besitter ett unikt kulturarv vi skall vårda och vara stolta över.

Grundandet av Gimo Bruk

Gimo grundades 1615 som ett s.k. kronobruk, men redan efter tolv års drift övergick det genom utarrende till de Besche och de Geer, vilka från den tiden omorganiserade och utvecklade driften med hjälp av vallonska smeder och arbetare från Wallonien i nuvarande Belgien och Nederländerna. Familjen de Geer kom sedan från 1640 och fram till 1756, i fem generationer att äga Gimo bruk. Familjen de Geer, som aldrig bebodde Gimo sålde bruket 1756 till handelskompaniet Finlay-Jennings Co, från Stockholm.

Handelskompaniets ägare, två invandrande skottar, Robert Finlay och John Jennings drev bruket tillsammans under ett par år, men slutligen övergick anläggningen helt i Finlay's ägo. Vid denna tidpunkt beslöt Robert Finlay att uppföra en helt ny herrgård på Gimo bruk. Uppdraget gavs till den för tiden mycket ansedda arkitekten och hovintendenten Jean-Eric Rehn.

Byggandet av Gimo Herrgård

En helt ny herrgårdsbyggnad skulle komma att ersätta de på bruket oansenliga 1600-talsbyggnaderna. Jean Eric Rehn inspirerades av den senaste franska arkitekturen och skapade tidsenligt ljusa herrgårdsbyggnader. Gimo Herrgård uppfördes i en stilistisk brytningstid. Rokokons sirliga ideal ersattes av den mer sparsmakade gustavianska stramheten. När arkitekten och hovintendenten Jean Eric Rehn ritade Gimo Herrgård 1761-62 skapade han en byggnad som kommit att räknas som den första gustavianska herrgårdsbyggnaden i svensk arkitektur.

1764 bytte bruket återigen ägare. Det såldes till en direktör vid Ostindiska kompaniet Jean Henri Le Febure. Rehns planer fortgick dock även under den nya ägarens övervakning. 1767 stod generalplanen för hela Gimo Bruk färdig (finns att beskåda i foajén). Det var även Rehns verk att placera Disponentbostaden (Lilla Herrgården) i slutet av den långa allén och han gav också stora och lilla bruksdammarna dess utformning.

En fransk park anlades framför herrgården och bakom den en lummig engelsk park. Den sistnämnda kan man fortfarande ana med dess slingrande stigar. Gimo Bruks byggherre blev slutligen Jean le Febure-Lilienberg. När denne dog 1805 sålde hans änka Margaretha Charlotte Lilienberg, 1806 bruket till sin måg, Axel Didrik Reuterskiöld. Han kom att äga bruket fram till sin död 1834, då sonen Carl Leonard tog över. Carl Leonard Reuterskiöld var en driftig man. Under nära sextio år som bruksherre drev och utvecklade han dels smidet men också jord- och skogsbruket. 1893 bildade han Gimo Bruks AB. Carl Leonard dog 1905. I juli månad 1917 slog vallonhammaren sitt sista slag. Därmed var en 300-årig industriepok till ända.

Gimo Herrgård, ett arkitektoniskt mästerverk

När Gimo Herrgård uppfördes var den tänkt att ge den dåvarande ägaren, kommerserådet Robert Finlay, den status och lyxiga inramning som anstod en uppländsk bruksägare vid 1700-talets mitt. Hela bruksmiljön är arkitektoniskt magnifik med sin kombination av borggård, herrgård och dess intilliggande byggnader. Herrgården är graciös med fina proportioner och en elegant dubbeltrappa. Huvudbyggnaden och dess flyglar sammanbinds effektivt med vackra stenmurar tillsammans med rundade hörnpaviljonger med dåvarande ägaren till anläggningen, Le Febures, initialer i grindarna. Över husets mittparti höjer sig ett vackert klocktorn, en prydnad åt en byggnad som ska dominera över ett komplex av mindre hus.

De låga lite utsträckta byggnaderna som kantar borggården var extremt moderna för sin tid, liksom huvudbyggnaden med sitt låga plåttak. Mitt emot borggården ligger två svängda flyglar som byggdes och brukades som stall- och vagnslider. Idag är stallarna sammanbundna av en vacker vinterträdgård och utgör en effektiv och trevlig konferensanläggning.

Sommartid är herrgårdsparkens mittgång kantad av klassiska gudinnor i vitmålat trä. Om dessa talar sägner om hur brukets trädgårdsmästare hemsökts då man inte tagit in gudinnorna före frostens ankomst. Längst ner i herrgårdsparken ligger de vackra orangerierna. Dessa var under 1700-talet uppförda för att förse bruksherren med frukter och kryddor. Även idag nyttjas de vackra orangeribyggnaderna. Med facklor runt väggarna och med rustika träbänkar utgör orangeriet en perfekt fest- och måltidslokal för grupper.

Till Gimo Herrgård hör också den vackra disponentvillan, även den ritad av Jean Eric Rehn, som tillsammans med de intilliggande flyglarna bildar en mindre herrgårdsmiljö. Förutom trivsamma gästrum erbjuds här en matsal i ek och ett vackert bibliotek.

Interiör utsmyckning

Även interiörerna följde det senaste trenderna från Europa. Man valde att placera matsal och sällskapsrum på andra våningen. Denna ursprungliga matsal låg med utsikt mot borggården. Idag har vi flyttat ena matsalen till herrgårdens nedervåning som tidigare varit brukspatronens biljardrum. Den stora matsal, som idag ligger på övervåningen, med utsikt över herrgårdsparken har sedan 1870-talet använts som matsal och ännu inbjuder den till middagar och bröllopfester.

Övervåningens mittensalong, som vetter mot herrgårdens baksida, kallades i äldre tid för stora förmaket. Till detta, ligger en elegant svit bestående av kammare med alkov och ett rymligt kabinett. Här står idag en vacker soffa, tidigare var alkoven dock menad för brukspatronens säng. Denna så kallade Gimosängen, finns idag på Nationalmuseet. Skickliga hantverkare från Stockholm anlätades för att färdigställa de praktfulla interiörerna. Tapet- och väggmålningarna på andra våningen utfördes av målarmästare Lorentz Sundström. CG Eckstein höll i finsnickeriet av paneler, dörrar och parkettgolv. Herrgårdens murmästare var Johan W Elies och för kakelugnar svarade P Schmall. Salongerna pryds av luftiga blomstermålningar. I förmaket virar sig en spenslig rosenranka kring en meanderliknande stram bård. I den före detta sängkammaren är dekoren dock mer rokokomässigt flödande med sin yviga gurlang med vallmo och rosor. Kabinettets dekor är sparsam med spensliga blomkvistar. I de rundade hörnen syns målningar som symboliserar åkerbruk och bruksdrift. Dörröverstycket visar ett ymnighets horn, som en symbol för ägarens framgångsrika verksamhet. Även övriga rum har rester av den ursprungliga inredningen, t ex dörröverstycken med skulpterade lagerfestoner i trä.

Flera vackra kakelugnar är bevarade. Den i rummet mot borggården (det rum som ursprungligen användes som matsal) har ett elegant rokokomönster i blått med ett parasoll och en humlereva på varje kakelplatta. Troligen är mönstret komponerat av Jean Eric Rehn. Merparten av de möbler ni inbjuds att sitta i på övervåningen är sedan familjen Reuterskiölds tid på herrgården under 1800-talet.

Varmt välkommen till en levande herrgård!

Gimo Herrgård idag

Gimo Herrgård ägs och drivs sedan 1995 av familjen Schneider, tillika ägare av uppländska Söderfors Herrgård.

Idag drivs Gimo Herrgård som en uppskattad hotell- och restaurang och konferensanläggning med plats för över hundra gäster.

Den lugna och vackra miljön och vår erkänt god mat lockar även privatpersoner att välja Gimo Herrgård för familjesammankomster eller romantiska vistelser på tu man hand.

I Gimo håller vi hårt på traditioner och årets alla högtider firas med allt vad dessa innebär. Besök vår hemsida och pricka in dina favoriter i almanackan. Varmt välkomna till oss!